

Takarmányok előkészítése etetés előtt

Az állat az élet fenntartásához és a fizikai munka elvégzéséhez vagy egyéb célokra szükséges energiát a szervezetében elegendő tápláló anyagok: fehérjék, szénhidrátok és zsírok felszabaduló kémiai energiájából nyeri. A takarmányokkal tehát elsősorban ezeket az elhasznált szerves anyagokat kell állandóan pótolni.

Békében a honvédség lovainak takarmányozása nem okoz különösebb gondot. Háborúban azonban, amikor nemcsak zabot és szénát etetünk a lovakkal, hanem a legkülönbélebb, a helyszínen fellelhető és a lovakkal feleltethető takarmányféleéseket is, a lovak takarmányozása igen nagy hozzáértést és fokozott ellenőrzést követel meg. Tudnunk kell ugyanis, hogy a zabon és szénán kívül minden más takarmányt nem abban az állapotban adjuk a lovaknak, ahogy azt feltételeztük vagy beszereztük, hanem etetés előtt elő kell készítenünk. Az előkészítés célja a takarmány jobb kihasználása, mert enélkül vagy egyáltalán nem vagy csak kevésbé tudja megemészteni a ló, sőt egyes elő nem készített takarmány halálos kimenetelű emésztőszervi megbetegedést (kólikát) is okozhat. Háború idején sok alakulatot láthattunk, melyeknek lovai erősen le voltak romolva annak ellenére, hogy a megfelelő mennyiségű takarmányt megkapták, míg ugyanakkor más alakulat lovai ugyanazon takarmány és ugyanolyan munka mellett, kondícióban semmit sem romlottak. Ennek oka rendszerint az volt, hogy az előbbi alakulatok a takarmányt etetés előtt nem készítették elő, míg a másik alakulat tisztában volt a takarmányozással és betartotta a szabályokat. Ha tehát békében a csapattiszt a takarmányozási szabályokat nélkülözheti is, háborúban, amikor az utánpótlás legnagyobbbrészt önbeszerzés útján történik és sokszor szükségeszerű takarmányok állnak csak rendelkezésre, a csapattiszteknek és a hadtápszolgálat illetékes szerveinek a legszükségesebb takarmányozási ismeretekkel okvetlenül rendelkezniök kell. Egyébként minden kétes esetben forduljunk a szolgálatot ellátó állatorvoshoz, aki a szükséges felvilágosítást megadja. Az állatorvosnak kötelessége, hogy alakulatainál a takarmányozást állandóan ellenőrizze, ahol szükséges, útbaigazítással szolgáljon, ha pedig mulasztást tapasztal, azt a bajok megelőzése végett azonnal jelentse a parancsnoknak.

Alábbiakban a gyakrabban használatos takarmányok etetési szabályait ismertetjük.

1. Zöldtakarmányok.

A zöld növényeket vagy legeltetéssel, vagy lekaszálvá etetjük a lovakkal. Kora hajnalban, amikor harmatos még a fű, ne legeltessünk. Ügyszintén az útszéli poros, piszkos árkokban se legeltessünk. A zöldtakarmányra való áttérésnél tartsunk átmenetet. A lekaszált fűvet az első napokban szénával összekeverve adjuk a lovaknak. A pillangósak — lucerna, lóhere — zöld állapotban súlyos felfúvódást okozhatnak.

2. Széna.

A szénaetetésnél annak minőségére mindig ügyeljünk. Lehetőleg édes füvekből álljon, ne legyen dohos, penészes. Ha a széna poros, etetés előtt át kell rázni, ha penészes, úgy a penészes darabokat ki kell szedni, majd az egészet átrázni, a napra kitenni és sós vízzel lelocsolva etetni. *Penészes szénát etetni tilos.*

Lóhere-, lucerna-, baltacinszéna értékes takarmány, úgy etetjük, mint a rendes szénát.

3. Szalmafélék.

Takarmányként a tavaszi árpaszalma a legértékesebb, tápértékben azután a zabszalma-, a búza- és a rozsszalma következik. Lehetőleg szecskázva, más takarmánnyal összekeverve, vagy ha nincs mód a szecskázásra, szénával összekeverve etetjük. Mivel a lovak az alomszalma egy részét is mindig megszvik, ügyeljünk arra is, hogy az alomszalma ne legyen dohos, poros, penészes.

A pelyva és törek takarmányértéke a szalmaéhoz hasonló. Más takarmánnyal összekeverve és megnedvesítve, mint szecskát etetjük.

Inséges időben a lombszéna is tekintetbe jöhet takarmányként. A lombszénát úgy készítjük, hogy a zöld lombot az apró galyakkal együtt levágjuk, árnyékos helyen szárítjuk és azután tároljuk. Az éger, juhar, hárs, akác és nyír a legjobb lombszéna.

4. Szemestakarmányok.

A zab a ló legtermészetszerűbb szemestakarmánya. A zab kellemes illatú, telt szemű, világos sárgás-fehér színű, száraz és tiszta, fajsúlya legalább 45 legyen, rostaalji hulladék 3.5%-nál ne legyen több benne. Csak szemesen etetjük. Darálva vagy leforrázva csak állatorvosi rendeletre szabad etetni — csikókkal és beteg lovakkal.

Árpa csak zúzott állapotban etethető. Gyakran halálos kimenetelű kólikát okoz. A zab adag $\frac{1}{3}$ része pótolható árpával. Rozsot vízben áztatva vagy darálva etetjük. Szintén okoz kólikát.

Búza csak szükség esetén, ha bőségesen áll rendelkezésünkre, jöhet tekintetbe, mint lótap. Úgy etetjük, mint a rozst.

Kukoricát szemesen nem szabad etetni, hanem csak gorbombán megtörve (zúzva), vagy legalább beáztatva. Csak egy nappal az etetés előtt — szabad beáztatni, úgyszintén zúzni is legfeljebb 1—2 napi mennyiséget szabad egyszerre, mert különben megromlik, megdohosodik és emésztőszervi megbetegedést okoz. A kukoricát csutkástól megdarálva is etethetjük. A zab adag fele pótolható kukoricával.

5. Gumós növények.

Takarmányrépát földes részekről jól letisztítva, vagy lemosva, vékony szeletekre félvágva, más takarmánnyal összekeverve (szecska, korma, törek, pelyva) etetjük. Naponta 3—4 kg-ot lehet lóval etetni. Cukorrépának csak a leveles fejét szokás a lovakkal etetni, vigyázni kell azonban, hogy penészes ne legyen.

Burgonyát nyersen nem szabad etetni, hanem jól megtisztítva főzött, vagy legalább átgőzölt állapotban.

Murokrépa a legértékesebb gumósnövény. Úgy etetjük, mint a takarmányrépát.

6. Gyári és ipari melléktermékek.

Melaszt csak frissen szabad etetni, rendszerint korpával, vagy pelyvával felitatva. Naponta lovanként 0.5—2 kg etethető.

Olajpogácsák nagy zsír- és fehérjetartalmuk folytán magas tápértékű koncentrált takarmányok. Etetés előtt a táblákat össze kell törni. Naponta lovanként 1 kg-ot etethetünk. A hazai gyártású olajpogácsák közül a lenmag-, napraforgó-, repce-, tengericsira- és tökmagpogácsa etetése jöhet szóba.

Takarmánylisztet és korpát nedves takarmányra hintve, vagy melasszal összekeverve etetjük. Rágási és nyelési zavaroknál állatorvosi rendeletre ivós alakjában adható.

